

ROKOTIES PAGĀTNĒ

ASTOTĀ NODARBĪBA

ŠUMERI

Bībelē tikai dažas reizes ir pieminēta kaldeju Ūra, un vienmēr saistībā ar vienu un to pašu notikumu – kā Ābrahāms (Toreiz vēl Ābrāms) pamet savu pilsētu kopā ar tēvu Teru. Tipisks šī gadījuma atstāts atrodams 1. Mozus grāmatā 11: 31: *“Un Tera ņēma savu dēlu Ābrāmu un dēladēlu Latu, Hārana dēlu, un savu vedekli Sāraju, Ābrāma, sava dēla, sievu, un lika tiem iziet no kaldeju Ūras un iet uz Kānaāna zemi. Un tie nonāca līdz Hāranai un apmetās tur.”*

Seno vēsturnieku rakstos nav atrodamas atsauces uz kaldeju Ūru, tādēļ kritiķi mēdza teikt: *“Šī ir vēl viena Bībeles leģenda. Tāda pilsēta nekad nav eksistējusi, pat ja ir, tas bijis kāds mazs ciemats Mezopotāmijas tuksnesī, un Ābrāms bija tikai vienkāršs nenozīmīgs ceļinieks.”* Tā nu Ūras eksistence tika apšaubīta un, protams, īpaši tās atrašanās vieta.

Uz mirkli atliksim malā kaldeju Ūru un parunāsim par dienvidu Irāku, kur ir atrodams interesants zikurāts jeb tempļa tornis, vietējiem zināms kā Tel-el-Makuajar (*Tell-el-Maqayyar*), kas nozīmē Piķa pilskalns. Jādomā, tādā vārdā tas nosaukts, jo zikurāta ķieģeļi ir sasaistīti ar bitumenu jeb piķi. Tās bija nozīmīgas drupas, bet tieši kā drupas? Kāda pilsēta šeit ir bijusi? Kurai tautai piederēja šī lieliskā celtne? Šie jautājumi netika atbildēti ilgu laiku.

Iepriekšējās nodarbībās mēs runājām par Lajarda un Bota izrakumiem Irākas ziemeļos, kur asīrieši bija uzbūvējuši savas pilsētas. Kad spārnotie vērši un citi vēsturiskie pieminekļi tika nogādāti Eiropas muzejos, sabiedrība bija ieinteresēta un vēlējās redzēt vēl. Tā nu 1845. gadā Britu muzejs piedāvāja Ārlietu ministrijai nosūtīt britu pārstāvi uz Irāku, lai viņš tur meklētu vēl dārgumus, ar kuriem papildināt muzeja grezno krājumus.

Ārlietu ministrija piekrita palīdzēt un nodeva šo lūgumu tālāk Anglijas vēstniekam Basrā, J. E. Teiloram (J. E. Taylor). Šis labais vīrs, protams, nebija arheologs, viņam arī nebija nekāda pieredze izrakumu veikšanā, bet viņš bija labprātīgs Viņas majestātes valdības kalps. Savācot kamieļu un ēzeļu karavānu ar lāpstām, otiņām un citiem krājumiem, viņš uzsāka savu ceļu uz Tel-el-Makuajaru, jo, kā viņš sprieda, vai gan ir labāka vieta, kurā sākt izrakumus, kā pats slavenais Piķa pilskalns!

ATRADUMI „PIĶA KALNĀ”

Ieradies vientuļajā tuksnesī apmēram 150 kilometru attālumā ziemeļrietumos no Basras, viņš izpētīja vareno zikurātu. Uzmanīgi piekļauvējot ķieģeļu sienām, viņš klausījās, vai ir dzirdama kāda atbalss, kas atklātu tukšu vietu tā iekšpusē. Tādas nebija. Celtne bija tik ļoti cieta un stingra, kā Gibraltāra klints. Tomēr Teilors nezaudēja drosmi un sūtīja savus vīrus ēkas augšpusē. Viņš joprojām bija pārliecināts, ka kaut kur iekš šī milzīgā tempļa ir jābūt apraktiem brīnišķīgiem dārgumiem, kurus viņš varētu atgūt un lepni nogādāt Londonā.

Arābu strādnieki paklausīgi sāka savu darbu, izņemot ķieģeļus no to vietām un noliekot blakus zemē. Milzīgais tempļa tornis, kas bija izturējis tūkstošiem gadu vētras, karstuma viļņus, smilšu vētras arvien vairāk sāka piedzīvot vienaldzīgās cilvēces uzbrukumus.

Ja Teilors būtu domājis par majestātiskām akmens statujām vai zelta dieviem, viņš būtu ļoti vilies. Pēc četrus gadus rūpīgas un smagas rakšanās, viss, ko viņš varēja nosūtīt uz Londonu, bija četri mazi māla cilindri, kuru ārpusē bija noslēpumaini uzraksti ķīlrakstā. Šos cilindrus viņa vīri atrada zikurāta stūros. Britu muzeja direktori bija ļoti vilušies. Pēc milzīgajiem atklājumiem Ninivē un Korsabadā, šis patiešām nebija nekas iepriecinošs. Tomēr viņi nemaz neapzinājās Teilora atraduma patieso vērtību.

Kad šos cilindrus beidzot iztulkoja, tika atklāts, ka tie ir bijuši ieraksti zikurātā kā stūrakmeņi. To bija izdarījis Nabonids, pēdējais Babilonas ķēniņš, kurš bija atjaunojis šo zikurātu. Nabonida māte bija mēness dieva Nannara priesteriene savā dzimtajā pilsētā Hāranā, un Nabonids, protams, bija šīs reliģijas piekritējs. Tā kā šis lielais zikurāts tika veltīts mēness dievam Nannaram un viņa sievai Ningālai, Nabonids bija vēlējies to atjaunot. Uz viena no cilindriem bija rakstīts tā ķēniņa vārds, kurš pirmais bija uzcēlis šo zikurātu. Saskaņā ar Nabonidu, šī ķēniņa vārds bija Ūr-Nammu.

Ūr-Nammu? Vai varētu būt, ka šī ķēniņa vārds bija Nammu un viņa ķēniņvalsts bija Ūra? Doma par to, ka šīs ir bijušas Ābrahāma sākotnējās mājas, bija patiesi aizraujoša. Pienāca laiks, lai pierādītu, ka šis minējums ir patiesss un ka šis lieliskais templis ir bijis augošas metropoles pašā sirdī, un ka tā ir bijusi galvaspilsēta lieliskai impērijai un augsti attīstītai civilizācijai, kas patiesībā pārspēja pašu Ēģiptes civilizāciju.

Tikmēr Tel-el-Makuajar tika aizmirsts, ja neskaita vietējos strādniekus, kuri uzskatīja, ka šie ķieģeļi ir lielisks bezmaksas celtniecības izejmateriāls. Staltais tempļa tornis atgriezās savā tuksneša vientulībā.

OTRAIS ŪRAS IZRAKUMU POSMS

Bija 1918. gads un tuvojās pasaules kara beigas. Turki tika izdzīti no Eifratas upes ielejas, un Anglijas armija pārņēma kontroli. Viens no angļu karavīriem bija majors R. Kempbels Tompsons (R. Campbell Thompson), kurš bija pievienots armijas intelektuāļiem un nosūtīts netālu no Tel-el-Makuajar. Pirms sākās karš, Tompsons bija Britu muzeja darbinieks. Viņam bija daudz vairāk intereses par zikurātu, nekā vienkārši ieinteresētajiem cilvēkiem, kuri vēlējās uzzināt par tā nostāstiem. Patiesībā, tiklīdz kā radās iespēja, viņš veica nelielus izrakumus. Uz viņu atstāja lielu iespaidu tas, ko viņš uzzināja, un tādēļ viņš Britu muzejam aizsūtīja ieteikumu nosūtīt uz šo vietu pilnu izpētes grupu.

Britu muzejs kā atbildi Tompsona lūgumam aizsūtīja doktoru H. R. Halu uz notikuma vietu ar pavēli uzsākt izrakumus. Viņš ieradās 1918. gada beigās un veica dažas eksperimentālas skaņas pārbaudes Tel-el-Makuajar un arī blakus esošajās vietās Eridu un Al-Ubaidā. Pēdējās divas vietas atklāja, ka viņi raudzījās uz to, ko varētu saukt par pasaules pirmo civilizāciju. Līdzekļu trūkums neļāva veikt tālākus izrakumus, tomēr viņi bija paveikuši pietiekami, lai saprastu, ka izrakumi vēlāk jāturpina.

1922. gadā Pensilvānijas Universitāte aicināja Britu muzeju izveidot apvienotu ekspedīciju, un Britu muzejs piekrita šādai idejai. Čārlzs Leonards Vūlijs (Charles Leonard Wooley), kuru vēlāk apbalvoja par viņa izcilo darbu arheoloģijas izrakumos, bija šīs ekspedīcijas vadītājs. 43 gadus

vecais Vūlijs jau bija pierādījis savas zināšanas izrakumos Ēģiptē un Karkemišā, tādēļ viņš arī bija piemērots šai ekspedīcijai. Viņš padarīja to par savu dzīves darbu un nākamās divpadsmit gadus smagi strādāja izrakumu vietā. Lielāko daļu laika arī viņa sieva strādāja kopā ar viņu.

Vūlijs nebija tikai pieredzējis un spējīgs arheologs, viņš arī lieliski vadīja savus darbiniekus. Tā ir ļoti vajadzīga un svarīga īpašība šādām ekspedīcijām, kūrās dažkārt ir pat 400 darbinieku vienlaicīgi. Viņš saprata arābu mentalitāti un zināja, kā tikt galā ar problēmām.

Reiz Vūlija vīri strādāja vietā, kur kādreiz tika ražoti daudz mazi mākslas darbi, piemēram, vāzes, krelles utt. Savas pieredzes dēļ viņš zināja, ka šeit varētu atrast arī zelta darbus, un viņš arī nojauta, ka šīs zelta lietas, iespējams, tiek ieliktas viņa arābu strādnieku kabatās. Viņa risinājums šai problēmai nebija ieviest stingrāku kontrolēšanu. Tas bija daudz vienkāršāks un efektīvāks. Nākamajā algas dienā viņš pavisam vienkārši izteica paziņojumu, ka viņš izmaksās bonusu katram, kurš atradīs jebkādu zelta izstrādājumu. Summa, ko viņš apsolīja, bija apmēram trīs reizes lielāka par patieso atrastā zelta vērtību.

Pārsteigtie skatieni viņa vīru acīs apstiprināja, ka Vūlija aizdomas bijušas pamatotas. Tajā naktī vietējais kalējs nevarēja saprast, kādēļ pie viņa bija tik gara rinda ar vīriem, kuri vēlējās nopirkt atpakaļ nesen nodotās zelta pērlītes un rokassprādzes. Nākamajā dienā patiešām bija daudz pārsteigumu, jo ļoti daudz vīru "atrada" zelta priekšmetus savos izrakumos. Viņi tos aiznesa Vūlijam un, vīriem par pārsteigumu, viņiem tiešām samaksāja solīto summu. Tā nu vīri saņēma solīto atalgojumu, bet Vūlijs – zelta priekšmetus.

Vūlijs bija vīrs ar īpašu pašdisciplīnu. Savā trešajā gadā izrakumu vietā viņš atklāja pilsētas kapsētu. Ja ir kas tāds, kas arheologa asinīm liek ritēt straujāk, tad tā noteikti ir kapsēta, jo tieši tur parasti tiek veikti vislabākie atradumi. Mirušos parasti apglabā ar viņu rotaslietām, ieročiem, mēbelēm un citiem dārgumiem, tādēļ šo vietu atklāšana vienmēr ir daudzsološa. Tomēr Vūlijs apzinājās, ka viņš veic izrakumus vietā, par kuras civilizāciju pilnīgi nekas nav zināms. Viņam likās, ka, pirms viņš ķeras klāt kapsētai, viņam jāuzzina kas daudz vairāk par cilvēkiem, kuri šeit ir dzīvojuši. Viņš pavēlēja strādniekiem aizrakt kapsētu un kapus, kurus tie jau bija atrakuši, ko tie arī ar lielu vilšanos izdarīja. Vūlijs neatgriezās pie šīs kapsētas vēl četrus gadus. Tomēr, kad viņš to beidzot izdarīja, viņš atklāja brīnišķīgas lietas, un šajā laikā viņš bija ieguvis pietiekami daudz zināšanu, lai spētu precīzi novērtēt savus jaunos atradumus.

ŠUMERU VALSTS

Tomēr, pirms mēs apspriežam slavenās Ūras kapus, aplūkosim, ko mēs zinām par šīs lieliskās civilizācijas vēsturi. Ūra bija galvaspilsēta tautai, kuru mēs zinām kā šumerus. Viņi bija ļoti izglītota un augsti attīstīta tauta. Viņu māksla bija labi attīstīta, un viņi veica maiņas tirdzniecību ar valstīm, kas atradās ļoti tālu no viņiem. Daži no daļēji vērtīgajiem akmeņiem, ar kuriem tika veidoti viņu ornamenta, bija no Nilgiri kalniem dienvidu Indijā. Bērni skolā mācījās augstāko matemātiku un spēja aprēķināt kvadrātsakni un kuba sakni no dotajiem skaitļiem. Tieši šumeri bija tie, kas aizsāka rakstības mākslu. Tā sākās ar dažādu piktogrammu zīmēšanu, kur attiecīgais zīmējums nozīmēja kādu notikumu. Tie bija sarežģīti ķīļveidīgi zīmējumi mālā, no kuriem vēlāk attīstījās ķīļraksts, kas vēlāk pārtapa par babiloniešu, asīriešu un akadiešu ķīļrakstu. Tiek uzskatīts, ka šumeru ķīļraksts izveidojies pat agrāk, nekā Ēģiptes hieroglifi.

Laikā pirms dinastijām un pirms Šumeru valsts kļuva par impēriju, Ūrā valdīja daži bagāti ķēniņi. 1927. gadā Vūlijs sāka veikt izrakumus šī laika kapsētā un atvēra vairāk nekā 2000

parasto iedzīvotāju kapus un 16 valdnieka ģimenes kapus. Valdnieku kapi bija kā 1-3 metrus dziļa šahta, kurā tika ielikts audumā ietīts ķermenis, vai arī tas tika ielikts koka vai māla zārkā, vai arī pītā grozā. Kopā ar ķermeni kapā tika ieliktas personīgās lietas, piemēram, pērļītes, auskari, rokassprādzes, saktas. Ārpus zārka tika ievietots ēdiens un dzeramais māla traukos, vara vai akmens ieroči, darbarīki un tualetes piederumi. Tas viss, šķiet, norāda, ka viņi ticēja aizkapa dzīvei, lai gan nekur netika atrasti raksti, kas to pierādītu. Vismaz divas trešdaļas no visiem kapiem jau bija bijuši izlaupīti vai iznīcināti.

Visapbrīnojamākais no visiem kapiem bija Mes-kalam-dug jeb Labās zemes varoņa kaps. Šis tituls bija iegravēts uz divām zelta bumbām un lampas, kuru atrada kapā. Acīmredzot, viņš nebija ķēniņa ģimenes loceklis, bet skaidri zināms, ka viņš bija bagāts pilsonis un drosmīgs kareivis. To var saprast no viņa titula un kapa satura. Tajā tika atrasta vara šķēpa smaile ar pašu zelta šķēpu, divi zeltā kalti krusti, kā arī daži no vara, bultu komplekts, 50 vara bļodas un zelta ķivere, kā arī sudraba josta ap viņa gurniem. Tika atklāti arī daudzi citi priekšmeti, visskaistākais no tiem bija kāda zelta ķivere, kura tikusi izgatavota tā, lai tā stāvētu zemāk uz sejas pār vaigiem, lai aizsargātu pašu seju. Vūlijs par to teica šādu vārdus: *“Ja nebūtu nekā cita, no kā spriest par šumeru mākslu, mums tomēr jebkurā gadījumā vajadzētu atļaut viņiem ieņemt augstu vietu civilizēto tautu starpā.”*

Karaliskās kapenes bija veidotas no akmens un ķieģeļiem, tajās bija viena vai vairākas istabas; dažas bija kā apakšzemes pilis. Tikai divas no tām bija atstātas neskartas. Pārējās bija izlaupījuši kapeņu laupītāji. Ieejas tajās bija arkas formā, tas ir senākais arkas veids, kādu arheologi atraduši jebkurā vietā pasaulē.

Vispārsteidzošākais šo kapu aspekts bija acīmredzami piekoptais cilvēku upurēšanas rituāls. Ārpus kapa tika izrakta plaša bedre, un šajā bedrē tika mesti dažādi dzīvnieki un cilvēki. Dzīvniekus nokāva, un cilvēki, acīmredzot, tika mesti brīvprātīgi, jo nav vērojamas vardarbības pēdas; tie izdzēra indi, ieleca bedrē un nomira. Bļodas un krūzes, no kurām tika dzerta nāvīgā inde, tika atrastas vienā no kapiem. Upuru skaits bija dažāds – seši vienā vietā, septiņdesmit vai pat astoņdesmit kādā citā kapā.

Vienā no kapiem tika atrastas 10 sievietes, kas rūpīgi bija saliktas divās kārtās. Viņām bija zelta tērpu rotājumi, lazurīta un karneola akmeņi, kā arī izsmalcinātas pērļu kaklarotas. Rindas beigās atradās brīnišķīgas arfas atliekas.

Augšējā koka sija, tagad gan pilnībā satrūdējusi, bija pārklāta ar zeltu un tajā bija iesistas zelta naglas, kuras noturēja visu svaru. Zārka augšpusē bija attēlota zelta vērša galva ar lazurīta acīm un bārdi. Pie arfas atliekām atradās arfas spēlētājas kauli ar zelta kroni.

Tieši pie bedres ieejas atradās kaut kas līdzīgs karietei uz koka sliecēm, kuras malas un rāmis bija izdekorēts ar mozaīku sarkanā, baltā un zilā krāsā. Karietes priekšā atradās sadragāti skeleti. Uz kauliem atradās divi riņķi, caur kuriem tika izvilkti groži. Tie bija no sudraba, un uz tiem stāvēja zelta talismans reālistiskā ēzeļa formā.

Netālu no karietes atradās spēļu galdiņš, darbarīku un ieroču komplekts. Daži no sudraba priekšmetu komplektiem šķita esam reliģiska rituāla trauki, jo tajos bija paplāte, krūze, kādu parasti izmantoja reliģiskos rituālos, un mazas sudraba glāzītes, kas ieliktas cita citā.

Zem koka lādes šajā kapā Vūlijs atrada vēl zemāka kapa ieeju. Acīmredzot, strādnieki, rokot pirmo kapu, bija uzrakuši apakšējo, un virsū uzlikuši tam koka lādi, lai to nosegtu, iespējams, vēlāk gribēdami to izlaupīt, ja rastos tāda iespēja. Viņiem tas tomēr neizdevās, jo kapā joprojām bija saglabājušies daudz vērtīgu priekšmetu.

Cilindra formas zīmogam, kuru atrada virsējā kapa iekšpusē, bija šāds uzraksts: *A-bar-gi*. Iespējams, tā sauca kapa īpašnieku. Tika atrastas arī divas miniatūras laivas. Viena no sudraba, ļoti skaista un labi saglabājusies. Interesanti, ka šī laiva ir gandrīz tāda pati, kā tās, kuras mūsdienās izmanto preču pārvadāšanai Eifratas upes lejtecē. Tas parāda, ka vienkāršu cilvēku ieradumi mainās ļoti reti.

ĶĒNIŅIENE ŠUBADA UN CITI

Apakšā bija ķēniņienes Šubadas (Shub-ad) kaps. Viņas vārds bija iegravēts cilindra zīmogā, kurš taisīts no lazurīta. Ar viņu kopā tika aprakta brīnišķīgi zelta, sudraba un pusdārgakmeņu rotājumi. Uz viņas galvas bija ļoti skaists un sarežģīti veidots kronis. Ķēniņienes galvaskauss bija smagi sasists, bet tika izveidots ģipša lējums no citas tā laika sievietes galvaskausa, un vadoties no tā, Vūlija sieva varēja izsekot galvaskausa kaulu struktūrai un atveidot ķēniņienes seju. Tai tika uzlikta parūka un kronis ar rotājumiem, kuri atradās ķēniņienes zārkā. Gala rezultāts bija kā meistardarbs, un tas, jādoma, ļoti līdzinājās ķēniņienes ārējam izskatam.

Galvenajā nāves bedrē Vūlijs atrada divas mazas statujas, kurās atveidotas kazas, kas stāv uz pakājkājām, priekšējās atbalstījušas pret krūma zariem. Kad tika paziņots par šo atradumu, daži tā vien gribējās to saistīt ar Ābrahāma stāstu, kurā viņš atrada krūmos sapinušos aunu un upurēja to sava dēla vietā. Tā kā Ābrahāms nāk no Ūras, daudzi domāja, ka par šo gadījumu Ūrā tika stāstīts, tādēļ tika uztaisītas šādas statujas. Bet Ābrahāma stāsts norisinājies vēlāk, nekā Ūras pirmās dinastijas laikā, tādēļ šīs statujas nav saistītas ar viņa stāstu.

Pieminēšanas vērts ir vēl kāds atradums. Lielākais karaliskās ģimenes akmens kaps tika izlaupīts vēl ilgu laiku pirms Vūlijs sāka tajā veikt izrakumus. Tīrot pēdējo šī kapa stūri, nolūza apdares mala. Izrakumu vadītājs uzmanīgi notīrīja putekļus un atklāja lazurīta mozaīku. Koka pamats bija pilnībā satrudējis, bet oriģinālo dizainu izdevās saglabāt, uzlejot tam virsū karstu vasku. Kad visa mozaīka bija izcelta un atjaunota, izrādījās, ka tā ir visai svarīga. Tā bija Ūras karaliskais ģerbonis, kas ticis piestiprināts pie kāta un acīmredzot nests parādēs, gājienos, iespējams pat karagājienā. Tas bija 55 centimetrus augsts un 22,5 centimetrus plats. Uz vienas tā puses attēlotas vairākas sadzīviskas ainas, kuras mums sniedz sapratni par viņu dzīvesveidu. Savukārt otrā pusē redzamas vairākas kara ainas. Tur redzams, kā izskatījās armija, kura pakļāva katru tautu sākot no Persijas līča līdz pat Anatolijas kalniem Turcijā. Viņu ieroči un citi karošanas piederumi bija daudz pārāki par tiem, kurus izmantoja to ienaidnieki. Un, kā izrādās, falangas (kājnieku kaujas formējumi), ko tik sekmīgi izmantoja Aleksandrs Lielais, šumeri lietoja jau pirms tūkstošiem gadu.

Centrālais Ūras pilsētas objekts bija kāds zikurāts – tempļa tornis. Tas un apkārt esošais tempļa komplekss, iespējams, būvēts jau pirmās dinastijas laikā. Tomēr Ūr-Nammu (trešās dinastijas pārstāvis) to palielināja un padarīja skaistāku, vairojot Ūras slavu un varu. Viņu mājas – šajā un arī nākamajos gadsimtos – bija ļoti pamatīgas un izturīgas. Bagātajiem bija labi celtas divstāvu mājas, kurām bija iekšējais pagalms. Daudzām Ūras mājām bija kāds interesants elements – kanalizācijas sistēma. Tika izrakta līdz pat 10 metru dziļa bedre, kurā ievietoti māla riņķi. Šāda bedre ļoti labi uzsūca ģimenes atkritumus.

Patiesībā, viņu kanalizācijas sistēma bija daudz labāka, nekā daudzās mājās mūsdienu Irākā. Šī atkritumu bedre tika izmantota arī dažādiem reliģiskajiem rituāliem. Ea bija pazemes ūdeņu dievs, un Ūras iedzīvotājiem šķita, ka šāda bedre sniedz vislabāko piekļuvi viņa mājvietai. Tādēļ tajās tika lieti dzērienu upuri. Mums šāda veida pielūgsmē vairāk asociējas ar apgānīšanu, tomēr

viņiem tas nelikās apkaunojoši. Viņiem likās pavisam normāli caur šāda veida kanalizācijas bedri iegūt piekļuvi savam dievam.

KULTŪRSLĀŅU MĪKLA

1929. gadā Vūlijs pabeidza savu darbu pie karaliskajiem kapiem un nolēma noskaidrot, cik sena ir Ūras vēsture, tādēļ viņš pavēlēja izrakt bedri līdz pat kultūrslāņa apakšai. Viņa strādnieki izraka aptuveni pusotru reiz pusotru metru platu bedri cauri dubļu ķieģeļu, mālu un pelnu masai. Šis slānis bija aptuveni metru biezš. Tad arābu strādnieki paziņoja, ka tālāk ir tīra grunts, kurā vairs nav nekādu cilvēka darbības pēdu.

Vūlijs izpētīja bedri un piekrita, ka nav jēgas turpināt rakt dziļāk. Tomēr tad viņš konstatēja, ka bedres dibens joprojām ir augstāk par apkārtējā līdzenuma līmeni; viņš nojauta, ka dziļāk tomēr varētu būt vēl kas atrodams. Tādēļ viņš pavēlēja negribīgajiem strādniekiem turpināt rakt. To viņi arī darīja. Viens metrs, pusotrs metrs, divi metri, joprojām nekādas dzīvības pazīmes. Strādnieki skaļi protestēja, bet Vūlijs uzstāja, un viņi turpināja. Pēkšņi pie diviem ar pusi metriem viņi atrada krama darbarīkus un keramikas paliekas. Vūlijs pats iekāpa bedrē un uzmanīgi pārbaudīja tās sānus. Viņa prātā it kā pašsaprotami radās kāda ideja, tomēr viņš vilcinājās to izteikt skaļi. Viņš jautāja, lai divi no viņa strādniekiem izskaidro šos pierādījumus, tomēr viņiem tas neizdevās. Tieši tad viņa sieva gāja garām, un viņš lūdza viņas viedokli. Nevilcinoties un izmantojot savu brīnišķīgo sievietes intuīciju, viņa pārlicinoši paziņoja: "Tie taču ir Noa plūdi!"

Tieši šī bija ideja, kuru Vūlijs baidījās izteikt skaļi, tomēr viņa sievas droši izteiktais apgalvojums viņu iedrošināja, tādēļ viņš saprata, ka šī ir pareizā atbilde. Tādēļ nākamajā sezonā viņš bedri paplašināja līdz 23x18 metriem platumā un 20 metriem dziļumā. Pierādījumi šķita apstiprina viņa sākotnējos atradumus, tādēļ kopš tā laika šī ir zināma kā "Plūdu bedre". Viņš pieņēma, ka Noa plūdi notika tikai Eifratas upes ielejā, tomēr Bībelē rakstīts: "(...) *tie apsedza visus kalnus, kas bija zem debesīm.*" (1. Mozus 7: 19)

Neapšaubāmi bija zināms, ka Eifratas upes ielejā ļoti sen bijuši milzīgi plūdi, un, iespējams, Babilonas celtniekiem tas licis apšaubīt Bībeles apsolījumu par to, ka vairs nebūs vispasaules plūdu (1. Mozus 9: 15). Viens no iemesliem, kādēļ tika celts Bābeles tornis, bija, lai izvairītos no vispasaules plūdiem. Pierādījumi par Noa vispasaules plūdiem jāmeklē kur citur – nevis trīs metrus zem zemes Ūrā, bet gan ģeoloģiskajos slāņos, gliemežvākos kalnu virsotnēs un akmeņos atrodamajās fosilijās.

ŪRAS VARENĪBAS NORIETS

Ūras pirmo dinastiju iznīcināja Akadas Sargona iekarojumu laikā. Viņš nodibināja savu varu pār visām vidējo austrumu valstīm. Savukārt Sargona dinastiju iznīcināja barbariskie guti, kuri izklīda līdz pat Elamas kalniem.

Lagaša bija pilsēta, kas netika okupēta. Tās vadītājs Gudea bija uztaisījis apmēram 20 savas statujas. Gudea ir kļuvis par labi zināmu šumeru vadītāju nevis savas politiskās ietekmes dēļ, bet gan tādēļ, ka tik daudzas viņa statujas atrodas dažādos muzejos visā pasaulē.

Ūra piedzīvoja savas valsts atdzimšanu trešās dinastijas laikā, kad to atjaunoja Ūr-Nammu, pēc kura to turpināja celt viņa dēls Ūr-Dungi, jeb citā vārdā Ūr-Šulgi. Tomēr pēc tam pie varas nāca

vardarbīgie elamieši, kuri ne tikai iekaroja Ūru, bet arī pilnībā to iznīcināja. Beigu beigās elamiešus padzina, bet Ūra vairs nekad nebija tāda, kā agrāk. Pēc anarhijas posma radās divas spēcīgas valstis – Isina un Larsa. Lielākā daļa arheoloģiskajos izrakumos atrastās labi uzceltās mājvietas, kuras mūsdienās redzamas Ūrā, celtas tieši šajā laika posmā. Rimsins bija pēdējais Larsas valdnieks, un viņam izdevās apvienot lielāko daļu bijušās valsts.

Rimsinu sakāva amoriešu ķēniņš Hammurapi, kuram izdevās apvienot visu valsti. Tomēr lieliskā šumeru kultūra un civilizācija jau bija sākusi savu lejupslīdi. Pakāpeniski šumeru valoda tika aizvietota ar akadiešu, un šumeru dzīvesveids sāka mainīties. Asīriešu ēra jau ausa ziemeļu pusē, un kopš tā laika Ūra kļuva par pakļautu pilsētu. Jaunbabilonijas impērijas laikā Ūra ieguva jaunu nozīmi. Nebukadnēcars atjaunoja tās zikurātu un pēdējais Babilonas ķēniņš Nabonids to izgreznoja. Cilindri, kurus 1854. gadā atrada Teilors, bija Nabonida darbs un tajos bija iegravēts viņa vārds.

Nabonids pārvācās tālu uz ziemeļiem, jo viņa māte tur bija bijusi mēness dieva Nannara priesteriene. Tā kā Ūras zikurāts bija celts par godu šim dievam un Ūra bija mēness dieva pielūgsmes centrs, Nabonids, loģiski, vēlējās to izgreznot. Zikurāta pēdējie zināmie izmēri ir 64x42 metri, un tas sastāvēja no trīs stāviem. Pirmais stāvs bija melns, otrais bija veidots no sarkana akmens un trešais bija pārklāts ar ziliem ķieģeļiem, kā debess juma simbols. Tempļa augšpusē bija tāda kā maza svētnīca, un tika uzskatīts, ka tā bijusi Nannara guļamistaba; valdīja uzskats, ka viņš tur pavadīja katru nakti.

Gadsimtiem ejot, Persijas līcis atkāpās un atstāja Ūru tālu prom no tirdzniecības ostas, Eifratas upe mainīja savu straumi, liedzot Ūrai ūdens piegādes un ūdens satiksmes iespējas, tādēļ tās iedzīvotāju skaits kļuva aizvien mazāks un mazāks. Lēnām tuksneša smiltis apklāja tempļus un mājas, un reiz tik varenā pilsēta nogrima aizmirstībā. Tās identitāte pazuda, par to aizmirsta, tādēļ kritiķi visai skaļi paziņoja, ka šāda pilsēta nekad nav eksistējusi. Tikai Bībelē ir atrodami teksti par šo pilsētu, no kuras tika izsaukts Ābrahāms. Ūra gulēja aizmirstībā, līdz kāda arheologa lāpsta atraka tās noslēpumus, lai apstiprinātu Bībeles uzticamību.

ROKOTIES PAGĀTNĒ ir Tiešsaistes Bībeles studiju neklātienes nodarbību programma. Autortiesības aizsargātas.

Apmeklējiet mūsu mājaslapu www.bibelesstudijas.lv vai sazinieties ar mums:
e-pasts: konsultants@bibelev.lv